

Oideachas Feabhais

– An Ghaeltacht fágtha fós gan seirbhís iomlán

In eagrán na bliana seo caite den iris seo, scríobh **Mairéad Ní Chualáin** — múinteoir i mBunscoil an Droma, Leitir Móir faoi an neamhaird a déanadh ar na Scoileanna Gaeltachta sa gCuraclam nua a tháinig amach anuraidh. San alt seo, léiríonn sí go bhfuil an neamhaird céanna dá dhéanamh ar pháistí na Gaeltachta nuair a thagann sé go dtí múinteoireacht feabhais.

Tá sé de dhualgas ar chuile mhúinteoir bunscoile chuile dheis a chur ar fáil do na páistí faoina gcúram le go mbainfidh siad buntáiste iomlán as an gcóras oideachais. Tá sé fíor thabachtach go mbeadh muid in ann gach páiste a mheas óna naíonáin go dtí rang 6 go rialta chun go bhféadfaí clár a leagan amach do gach páiste a bheadh feiliúnach di/dó. Chuige seo teastaíonn réimse leathan d'áiseanna chun dul chun cinn an pháiste a mheas, go mór mór sa mhatamatic agus sa léitheoireacht Béarla agus Gaeilge.

Ó tosnaíodh ag fostú múinteoirí feabhais sa tír seo, tá go leor dul chun cinn déanta maidir leis na bealaí is fearr a aimsiú chun teacht i gcabhair ar pháistí a bhfuil deacrachtaí foghlama acu.

Bhí an Institiúid Taighde agus Forbartha Curaclam i gColáiste Phádraig i nDrom Conrach i mbun taighde le roinnt blianta anuas agus bunaithe ar an taighde sin, foilsíodh treoirilínte nua maidir le múinteoir-eacht feabhais i mbliana. Tá moltaí an-mhaith sna treoirilínte seo agus chuir sé an-áthas orm go raibh siad ag leagan béime ar fhadhbanna a aithint agus a leigheas ag aois an-óg agus gur bhfiú infheistíocht a dhéanamh sna rang-anna naíonáin i.e. níos mó áiseanna teagaisc, ranganna níos lú, ceangal níos láidre idir ar baile agus an scoil.

Deirtear ins na treoirilínte freisin gur cheart go mbeadh cúnamh feabhais le fáil ag páistí a bhfuil deacrachtaí acu leis an mhatamatic mar go dtí seo is múinteoireacht feabhais i léitheoireacht Béarla a bhíodh ar siúl ar fud na tíre.

Agus é seo uilig ráite, chuir na treoirilínte seo laghmhisneach orm mar níl Gaeltacht ná múinteoireacht feabhais Gaeilge luaite beag ná mór. Tá sé deacair a chreidiúint go dtarlódh a leithéid fós. Tá múinteoirí ranga agus múinteoirí feabhais in-ann measúnú a dhéanamh ar pháistí sa léitheoireacht Béarla ag úsáid an tástáil Béarla caighdeánach, an Micra-T ó Choláiste Mhuire gan Smál, Luimneach. Cuireann an choláiste céanna tástáil caighdeánach matamaitice ar fáil, an Sigma-T a thosnaíonn le cúrsa rang 1. Ní dóigh liom go dtugann an tástáil seo pictiúr soiléir do mhúinteoirí na Gaeltachta maidir le dul chun cinn na bpáistí sa mhatamatic mar go bhfuil an tástáil seo i mBéarla. Níor bhfiú leis an gColáiste leagan Gaeilge den tástáil seo a ullmhú don Ghaeltacht. Baineann go leor múinteoirí Gaeltachta úsáid as an Sigma-T sa nGaeltacht,

ach an bhfuil sé ceart a bheith ag iarraidh ar pháistí na Gaeltachta téarmaí matamaitice a fhoghlaim i nGaeilge agus i mBéarla. Bíonn sé sách deacair coincheapanna matamaitice a fhoghlaim i dteanga amháin gan trácht ar iad a thuiscint i dteanga eile freisin. Tá tástálacha matamaitice Gaeilge ag Coláiste Phádraig ach níl siad ar fáil ach do rang 3 go dtí rang 6. Céard faoi na páistí óga a bhfuiltear ag iarraidh a gcuid deacrachtaí a thuiscint agus iad a mheas ag aois níos óige.

Maidir leis an léitheoireacht Gaeilge a mheas níl fiú agus tástáil amháin caighdeánach ar fáil dúinn fós. Creidim go bhfuil géarchéim sa nGaeltacht faoi láthair ó thaobh oideachas feabhais. Bheinn ag súil go dtuigfeadh an Coiste faoi mhír 31 den Acht Oideachais a bheas ag déileáil le h-oideachas Ghaeltachta go gcaithfear múinteoireacht feabhais a thógáil as féin agus na heasnamh a liostáil. Tá ábhar teagaisc speisialta le réiteach, go mór mhór le haghaidh ranganna naíonáin. Tá tástálacha ag teastáil mar ábhar an-bhunúsach. Tá taighde le déanamh fós maidir leis na deacrachtaí foghlama a bhíonn ag páistí ar í an Ghaeilge a dteanga dúchais. Tá go leor oibre le déanamh maidir leis an ábhar seo ach muna mbíonn aitheantas tugtha ag na treoirilínte nua maidir le múinteoireacht feabhais do mhuintir na Gaeltachta mar ghrúpa sainiúil sa tír seo, méadófar ar laghmhisneach tuismitheoirí agus a gcuid páistí a bhfuil deacrachtaí foghlama acu agus iad ag iarraidh a gcuid cearta a bhaint amach taobh istigh de chóras nach dtugann aitheantas dóibh.

Tigh Ruairí Ó Conghaile

Inis Oírr, Oileáin Árann

**Teach Ósta
Siopa
Lóistín B&B**

Fón: 099-75002 - 75074



Is Corcaíoch é Louis de Paor atá ag cur faoi in Uachtar Ard le tamall. Tá cheithre chnuasach filíochta foilsithe aige; ina measc, 'Corcach agus Dánta Eile' a bhain an phríomhdhúais don bhfilíocht i gcomórtaisí liteartha an Oireachtais 2000. Is é Stiúrthóir Ionad an Léinn Eireannaigh é in Ollscoil na hEireann, Gaillimh.

Tigh Chadhain

Cill Chiaráin © 095-33409

Siopa Grósaera & Beár

Ceol gach deireadh seachtaine

Cogaslann & Bláthlann Uí Mhistéil

**Pictiúir Pas agus Ceadúnais Tiomána
i 60 soicind!**

An Cheathrú Rua
Fón: 091-595154/595169
Faics: 091595154

Cat Bhean

Louis de Paor

Ní cheadódh an cat inti féin
nach dtabharfaí bheith istigh
don mothal lofa a d'iompar a thinneas
thar tairseach ár ndoichill isteach.

Roinn sí ar feadh na míosa
a nádúr fial leis an bpian
a tháinig go dtí an mhias
a leag sí ar leac na fuinneoige.

Nuair a dheineas beag
den gcaidreamh neamhghnách
nochtaigh a súil inginí géara
a chuir riast ar leiceann ár gcumainn.

Bhí sí fhéin as baile
is an fear béal dorais
ag cur sclátaí in áit na scolb
ar dhíon ard an tsaoil
nuair a réab na coin
géaga an chait ó chéile

is níor léir,
adeir mo chomarsa lách,
arbh é stracadh na gcánmh
nó scrios an bhosca ina scornach thiar
a thug guth do bhás an bhalbháin.

Is an fhuaim ghéar
a ghortaíonn an t-aer
is na healaí ag imeacht ó dheas,
an é buille na sciathán
nó éamh na bpíob a fhógraíonn
gur leis an rud álainn an spéir
is a bhfuil laistíos di go léir?

Ní dúirt catbhean faic
ach inginí a dhá lapa
a chogaint, gan cheann
ar bhainne na bhfocal
a leagas ar fud an tí
an oíche sin ina comhair.

Ach gunna ina glaic aici
ar dhíon na gcomharsan,
adúirt a súil neamhbhalbh,
scaoilfeadh sí trúpa na n-éan,
scaipfeadh a gcantaireacht uasal
ina clúmh smeartha le gaoth

le nach nglanfaí go deo
dem chluais ghadhair
an gheoin chráite
a lig créatúr gránna
arbh fhada leis an saol a bhás
an lá a maraíodh an cat inti féin.